

VÁLASZTÓJOG
2017. május 11.
ELŐADÁSVÁZLAT

1. A demokratikus hatalomgyakorlás

- népszuverenitás vagy népfelség elve
- demokratikus legitimáció
- néprészvétel elve

2. A hatalomgyakorlás formái

- képviseleti demokrácia
- közvetlen demokrácia
- Alaptörvény B) cikk (4) bekezdés: *A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.*

3. A népszuverenitás alanyi köre

- politikai közösség
- releváns meghatározó tényezők: állampolgárság vagy az államhoz kötődő más jogi státusz és lakóhely
- választójog és népszavazáson való részvétel joga – Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdés összeköti az alanyi kört

4. A választójog fogalma

- kettős természet:
 - a) *a hatalomgyakorlás eszköze*: a választójog gyakorlása által kerül sor a népképviseleti szervek létrehozására
 - b) *politikai részvételi jog*: alapjog, ezért korlátozására is az alapjog-korlátozási szabályokat kell alkalmazni, bírói úton történő kikényszeríthetőségét biztosítani kell
- aktív választójog: a szavazásban való részvétele
- passzív választójog: a választáson jelöltként való indulás joga, választhatóság

5. A választás alapelvei

- *szabad választás*: a választás eredményének a választók szabad akaratát kell kifejeznie
- *általános választójog*: a választójogot minden polgár részére biztosítani kell, csak kivételesen lehet abból valakit kizárni (pl. kiskorúakat, belátási képességgel nem rendelkezőket), valamint az államnak meg kell teremtenie a választójog gyakorlásának a feltételeit
- *egyenlő választójog*: minden választópolgárnak azonos számú szavazata van, és minden választópolgár szavazata azonos súllyal rendelkezik
- *közvetlen szavazás*: a választópolgár és a szavazat közzé nem ékelődik be idegen akarat
- *titkos szavazás*: a választópolgár úgy adhatja le a szavazatát, hogy annak tartalmát senki nem ismerheti meg

6. A választójogosultság feltételei Magyarországon

- állampolgárság – ld. állampolgársági jognál tanultak
- nagykorúság – a Polgári Törvénykönyv szerint aki a 18. életévét betöltötte, vagy házasságkötéssel nagykorúságot szerzett
- lakóhely – bejelentett lakóhely vagy tartózkodási hely

7. Az országos szintű hatalomgyakorlás és a választójog

- országos szintű politikai közösség
- magyar állampolgárok (lakóhely nem szükséges)
- részvétel országos népszavazáson

8. Az EU-s hatalomgyakorlás és a választójog

- uniós szintű politikai közösség, európai polgárság intézménye
- demokratikus legitimáció: közvetlenül az európai parlamenti választások útján és közvetetten, a kormányokon keresztül
- EU más tagállamainak állampolgárai Magyarországon és magyar állampolgárok az EU más tagállamaiban
- részvétel az európai polgári kezdeményezésben

9. A helyi hatalomgyakorlás és a választójog

- helyi szintű politikai közösség
- EU más tagállamainak magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgárai, valamint a bevándorolt, letelepedett és menekült jogállásúak is (utóbbiak csak aktív választójoggal rendelkeznek)
- részvétel helyi népszavazáson

10. Kizárás a választójogból

- kizárási okok: belátási képesség hiánya vagy bűncselekmény elkövetése miatt
- bírói döntés alapján
- *Kiss Alajos v. Hungary, Judgment of 20 May 2010, no. 38832/06*
- *Hirst v. the United Kingdom, Judgment of 30 March 2004, no. 74025/01*

KULCSFOGALMAK

népszuverenitás • képviseleti és közvetlen hatalomgyakorlás • politikai részvételi jog • politikai közösség • választási alapelvek • szabad választás • általános választójog • egyenlő választójog • közvetlen szavazás • titkos szavazás • EU-s hatalomgyakorlás • helyi hatalomgyakorlás • aktív és passzív választójog • állampolgárság • nagykorúság • lakóhely • választójogból történő kizárás

Választójogosultak az egyes választástípusokon Magyarországon

	magyar állampolgár	EU más tagállamának állampolgára	bevándorolt, letelepedett, menekült
országgyűlési választás	aktív és passzív vj	-	-
európai parlamenti választás	aktív és passzív vj (lakóhely szükséges)	aktív és passzív vj (lakóhely szükséges)	-
önkormányzati választás	aktív (lakóhely szükséges) és passzív vj	aktív (lakóhely szükséges) és passzív vj	aktív vj (lakóhely szükséges)

Bodnár Eszter
eszter.bodnar@ajk.elte.hu

Pozsár-Szentmiklósy Zoltán
pozszar@ajk.elte.hu